

۱۰ دسامبر، روز جهانی حقوق بشر را فراموش نکنیم

نواز مصلی نژاد

• آکسیون دهم دسامبر در شهر «دن‌هاگ» مقابل دادگاه لاهه را فراموش نکنیم و همه یکصدا این روز را به «روز جهانی نه به جمهوری اسلامی» تبدیل کنیم ...

چهارشنبه ۲۷ آبان ۱۳۸۸ - ۱۸ نوامبر ۲۰۰۹
۲۵۰۰ سال پیش از این، آنگاه که بربریت، گریبان انسان را هنوز به تمامی رها نکرده بود، نخستین میثاق حقوق بشر خطاب به انسان‌های «چهار گوشه‌ی گیتی» بر کتیبه‌ای گلی نقش بست. این کتیبه هم اینک نیز در موزه‌ای در انگلستان پاسداری می‌شود.

«منشور پاسارگاد» حتا امروز نیز می‌تواند الهام‌بخش همه‌ی کسانی باشد که به مقام والای انسان و حقوق او باور دارند.

این بیانیه که به نام «منشور کورش بزرگ» نیز شناخته می‌شود، بر الغای تبعیضات نژادی و ملی، حق انتخاب محل سکونت، لغو برده‌داری، آزادی دین و مذهب و تلاش برای صلح پایدار میان ملت‌ها تاکید دارد. این منشور که از سوی ملت ایران و توسط رهبر سیاسی آن - کورش، پایه‌گذار نخستین امپراتوری گیتی - به بشریت هدیه شده، در سال ۱۹۷۱ از جانب سازمان ملل متحد به عنوان اولین اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر شناخته شده است.

اما اگر به گذشته‌ای نه چندان دور بنگریم، در زمانه‌ای که هنوز یوغ استبداد بر گردن بسیاری ملل جهان سنگینی می‌کرد، فریاد آزادی‌خواهی و حیطی از حلقوم روشنفکران و انسان‌گرایان فرانسوی برآمد و برای نخستین بار، بنیان‌هایی قانونمند برای رهایی از ظلم و استبداد، اساس نهاده شد. به سال ۱۷۸۹ بود که اولین قانون مدون در حمایت از حقوق بشر، در این کشور که اینک - به درستی - به مهد دمکراسی شهرت دارد، شکل گرفت.

پس از پیدایش و تشکیل سازمان ملل متحد و به رسمیت شناخته شدن آن از جانب دول جهان، لزوم یک قانون فراملی و فرامیهنی در زمینه‌ی حمایت از حقوق بشر، شدیداً احساس می‌شد.

در دسامبر ۱۹۴۸ یعنی تنها چهار سال پس از پایان دومین جنگ جهانی، طرح پیشنهادی کمیسیون حقوق بشر در نشست فوق‌العاده‌ی مجمع عمومی سازمان ملل متحد در پاریس به رای گذاشته شد. این طرح که بر اساس

قانون اساسی فرانسه مصوب ۱۹۳۶ تنظیم گردیده بود، سرانجام در روز دهم دسامبر سال ۱۹۴۸ بدون رای مخالف و تنها هشت رای ممتنع به تصویب اعضا رسید. ایران نیز یکی از امضاء کنندگان این منشور بوده است، هرچند طی سالیان، حکمرانان این سرزمین بلازده هرگز خود را ملزم به اجرای مفاد آن ندانسته و ما مردم، همیشه شاهد پایمال شدن ابتدایی‌ترین حقوق انسانی و شهروندی خویش توسط فرمانروایان میهن‌مان بوده‌ایم.

میثاق جهانی حقوق بشر، مصوب سازمان ملل متحد را می‌توان به شش بخش اساسی تقسیم نمود که هر بخش شامل یک گروه از حقوق پایه‌ای انسان‌ها می‌باشد:

- حق برخورداری از امنیت
- حق برخورداری از آزادی‌های سیاسی
- حق برخورداری از دادرسی عادلانه
- حق برابری
- حق رفاه
- حق گروه‌ها در داشتن تشکل

هریک از این بخش‌ها خود نیز به بندهای جداگانه تقسیم شده‌اند. اما هدف نگارنده از طرح مسئله‌ی حقوق بشر و سال‌روز آن - یعنی دهم دسامبر توجه به این پرسش اساسی است که «چه باید کرد؟»

امروز جامعه‌ی ایران، آستان حوادثی است که چندان قابل پیش‌بینی نیست، اما صحنه‌ی سیاسی و صف‌آرایی کنشگران اجتماعی به گونه‌ای است که با حدس و گمان - و نه به قطع و یقین - می‌توان چنین پنداشت که اگر آنان که در اذهان مردم به عنوان رهبران جنبش سبز مطرح‌اند، از سطح مطالبات مردم عقب‌نمانند و یا عقب‌نشینی نکنند، با شعارهای مردم همگامی نشان دهند - که در این مورد تردید جدی وجود دارد - می‌توانند کفه‌ی ترازو را به نفع خود سنگین کرده، از سایر رقبا پیشی گیرند. اما دغدغه‌ی نگارنده این نیست که در صفحه‌ی شطرنج سیاسی کدام گروه، دیگری را کیش یا حتا مات کند، بل آنچه مایه‌ی نگرانی است، آن است که پیروز این میدان، با مسئله‌ی حقوق بشر در ایران چه خواهد کرد؟ آیا اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر را به عنوان الگوی حرکت و عمل سیاسی و اجتماعی خود خواهد پذیرفت؟ این مهم‌ترین مسئله‌ی امروز و سئوالی است که پاسخ به آن می‌تواند چشم‌انداز آینده‌ی ما را مشخص سازد.

چشم‌انداز آینده در نگاه نگارنده، هنگامی تیره‌تر می‌گردد که از یکسو مردم داخل کشور در تنگناهای پیچ‌درپیچی که جمهوری اسلامی برایشان ساخته، دستشان از دامان مجامع حقوق بشری و ارگان‌های بین‌المللی کوتاه است و از سوی دیگر، ایرانیان تبعیدی که در کشورهای

آزاد زندگی می‌کنند نیز اغلب مسئله‌ی حقوق بشر را «امری ثانوی» تلقی نموده و چندان مهم نمی‌دانند یا به قول خودشان مسئله اصلی برای آنان کسب قدرت سیاسی است. حال آنکه به نظر صاحب این قلم، تصرف قدرت سیاسی بدون تعیین تکلیف قطعی با امر حقوق بشر، ما را از دور تسلسل استبداد رها نخواهد ساخت.

ولی علیرغم همه اینها هستند کسانی که از موقعیت خود به عنوان تبعیدیانی که در کشورهای آزاد و دمکراتیک زندگی می‌کنند به نفع مردم میهن خود استفاده کرده افکار عمومی و نهادهای بین‌المللی را از آنچه در ایران بلازده می‌گذرد آگاه می‌کنند و بجای آنکه وقت خود را با بحث‌های گیج کننده و اغلب بی سروته و نامرتبط با مسائل ایران تلف کنند با آکسیون‌های مختلف و فشار به دولت‌ها و مجامع بین‌المللی در جهت برخورد قاطع با جمهوری اسلامی در مورد نقض حقوق بشر و فعالیت‌هایی از این نوع از فرصت بودن در کشورهای دمکراتیک بهترین بهره‌برداری را به نفع هم‌میهنان خود می‌کنند.

به عنوان مثال، اخیراً در سایت‌های گوناگون، فراخوانی منتشر شده و خبر از برگزاری آکسیونی می‌دهد که قرار است روز دهم دسامبر در مقابل دادگاه لاهه در شهر دن‌هاگ انجام گیرد. این فراخوان امضاء چندین نهاد دمکراتیک را دارد که مبانی فعالیت‌های مشترک خویش را در همان بیانیه طی چند بند که ملهم از بیانیه جهانی حقوق بشر است به اطلاع عموم رسانده‌اند و از آنجا که متن اعلامیه در برخی سایت‌های خبری فارسی همچون «اخبار روز» منتشر گردیده، لزومی به تکرار مفاد آن نمی‌بینم و خواننده‌ی علاقمند را به آدرس‌های مذکور ارجاع می‌دهم.

اما در پایان اجازه دهید امیدوار باشم که ایرانیان تبعیدی با استقبال از این آکسیون و حرکت‌های مشابه، منعکس کننده‌ی فریادهای دادخواهانه‌ی مردم درون مرزهای میهن‌مان باشند. بیشک اگر فریاد آزادیخواهانه ملت ایران با فریاد ما تبعیدیان درهم آمیزد، گوش‌های مجامع و نهادهای بین‌المللی هرچقدر هم سنگین باشد، سرانجام آن را خواهد شنید و یا ناچار از شنیدن خواهد شد. پس آکسیون دهم دسامبر در شهر «دن‌هاگ» مقابل دادگاه لاهه را فراموش نکنیم و همه یکصدا این روز را به «روز جهانی نه به جمهوری اسلامی» تبدیل کنیم.

با امید به روزگاری که انسان به شکل بسیط و گسترده، مفهوم نیکی را دریابد و درسایه‌ی آزادی و خرد، جهانی را بنا نهد که در آن، تنها عشق قامت به کمال آراسته کند.

نواز مصلی‌نژاد

۱۴/۱۱/۲۰۰۹ آلمان